

Täysistunto

Torstai 9.11.2017 klo 16.00—18.49

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 169/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

17.53 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta esittää alkoholijuomien verotusta korotettavaksi vuoden 2018 alusta. Hallituksen veropoliittisten linjausten mukaan verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin, ja työn verotusta kevennetään ja sen kiristymisen estämiseksi hallitus esittää alkoholiveroa korotettavaksi 100 miljoonalla eurolla. Hallitusohjelmassa todetaan myös, että alkoholiveroa tarkistetaan, mikäli Virossa tehdään muutoksia alkoholiverotukseen, ja nyt meillä on tiedossa, että Virossa alkoholiveroa korotetaan hyvinkin runsaasti: esimerkiksi oluen vero nousee korotusten myötä vuosina 2017—2020 lähes 170 prosenttia ja mietojen käymisteistä valmistettujen juomien vero lähes 130 prosenttia.

Meidän ehdotuksessamme esitetään, että alkoholiveron korotus kohdistettaisiin kaikkiin juomaryhmiin mutta korotusta painotettaisiin lievästi muihin kuin väkevimpiin juomiin. Keskimäärin alkoholijuomien valmisteveroa korotettaisiin noin 10 prosenttia, ja tämä tarkoittaa taas sitä, että vähittäismyyntihinnat nousevat noin 5 prosenttia. Tämä tarkoittaa rahaksi muutettuna sitä, että keskioluttölkin hinta nousisi noin 7 senttiä ja viinipullon 40 senttiä. Ja nyt on kuitenkin syytä huomioda se, että nämä laskelmat eivät huomioi alkoholin myynnin vapautumisen mahdollisia vaikutuksia hintoihin, eli viittaa tällä eduskunnassa samaan aikaan käsittelyssä olevaan alkoholilain uudistukseen.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on oleellinen osa hallituksen verotuksen kokonaisuutta, ja myöskin tässä kokonaisuudessa on vahvasti, kuten totesin, eduskunnassa käsittelyssä oleva alkoholilainsäädännön uudistus. Toivon, että esitys ja esitykset voivat hallituksen esittämän mukaan edetä eduskunnassa hyvässä hengessä.

17.56 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa ennätin pyytää puheenvuoron. Oli tarkoitus kommentoida hieman sitä sijoittaja-asiaakin, mutta se sitten ilmeisesti niin viime hetkellä tuli painettua, että jatkamme ehkä siitä keskustelua myöhemmin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

Puhemies! Sinänsä on ihan oikein, että tänä päivänä voimme näitä haittaveroja ikään kuin korottaa. Niissä on tietenkin omat puolensa ja puolensa, mutta nämä esitykset ovat sinänsä perusteltuja näinä aikoina.

Mutta haluaisin, puhemies, kiinnittää huomiota siihen tosiseikkaan, minkä myös ministeri mainitsi omassa puheenvuorossaan, että samaan aikaan alkoholilainsäädäntöä ollaan uudistamassa, ja mielestäni on erittäin huolestuttavaa, että jos joku veronkorotus, mistä nyt puhumme, voisi sinänsä hillitä kulutusta, niin samaan aikaan tämä esitetty alkoholilainsäädännön uudistus taas lisäisi kulutusta. Hallitushan itsekin omissa esityksissään on todennut, että nämä haittavaikutukset sinänsä kulutuksen kasvun myötä päätyvät kokonaisuudessaan suuremmiksi kuin taas sitten esimerkiksi se kulutuksen vähenemä, mitä nämä veronkorotukset voisivat aiheuttaa. Mielestäni tämä on tärkeää havaita, ja voisin ehkä tässä jälleen kerran — olemme usein täällä istunnossa siitä puhuneet — vähän vedota sinne hallituksen suuntaan, voitaisiinko vielä tätä alkoholilainsäädännön kokonaisuudistusta harkita siinä mielessä, että sen haitat ovat kovin suuret, kun saatavuus lisääntyy ja sitä kautta varmasti myös terveyshaitat ja kustannukset yhteiskunnalle ja myös esimerkiksi turvallisuuden ylläpitoon liittyvät kustannukset kaiken kaikkiaan nousevat eli kokonaistaloudellisesti tässä esityksessä on aika paljon haittaa yhteiskunnalle. Puhun siis nyt tästä alkoholilainsäädännön uudistuksesta.

Puhemies! Käytän myös tilaisuutta hyväkseni, kun ministeri on tässä salissa. Kun puhumme tässä haittaverotuksesta ja vuosi takaperin tähän aikaanhan oli keskustelua siitä, että tätä katoavaa makeisveroa korvaamaan [Puhemies koputtaa] saataisiin eräänlainen terveysperusteinen vero, haluaisin nyt ministerin vastauksen siihen, pitääkö paikkansa, että hallituksessa ei nyt lainkaan valmistella tällaista veroa. [Puhemies koputtaa] Näin olen kuullut, ja muistan vuosi sitten ministerin lupanneen, että uudistus aloitetaan.

17.58 Outi Mäkelä kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten ministeri Orpo täällä totesikin, tämä alkoholiveron korotus on osa laajempaa alkoholipoliittista kokonaisuutta ja myös sidoksissa myöhemmin hyväksyttävään alkoholilain kokonaisuudistukseen. Siinä mielessä, mitä edustaja Viitanen hämmästeli, tämä veronkorotus on nimenomaan tarkoitettu myös tasoittamaan mahdollista kulutus- ja kysyntäkasvua, joka tästä saatavuuden lisääntymisestä syntyisi. Tämä on myös syy siihen, että veronkorotus kohdentuu nimenomaan niihin tuotteisiin, joita sitten päivittäistavarakaupoissa olisi saatavilla. Mutta nyt kun veroa korotetaan, on tärkeää myös huomioida se, että meidän maamme kannalta matkustajatuonti on selvästi alkoholin kulutusta lisäävä tekijä. On tärkeää huomioida, että nämä veronkorotukset tehdään sellaisina, että ne eivät lisää matkustajatuontia.

17.59 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ministeri käytti esittelypuheenvuoron ja kertoi, että alkoholiveroa ollaan korottamassa juuri sen takia, että painopistettä siirretään työn verottamisesta haittojen verottamiseen, mikä varmasti on puolin ja toisin aivan järkevää. Mutta nyt kun kuuntelin edeltävää puhujaa, niin tulikin ehkä se totuus, mikä tässä asiassa on. Elikkä toisaalta hallitus on uudistamassa alkoholilainsäädäntöä, mikä johtaa kaikkien arvioiden mukaan siihen, että haitat tulevat kasvamaan ja kustannukset tulevat kasvamaan, ja koska kustannukset kasvavat, niin pitää saada jostain rahoitusta, jolla kateetaan nämä kustannukset. Siihen on nyt sitten keksitty se, että alkoholiveroa nostetaan 100 miljoonalla, jotta pystytään tasoittamaan, niin kuin edustaja Mäkelä tuossa kävi läpi, elikkä pyritään nostamaan nimenomaan niiden tuotteiden verotusta, joita nyt sinne kauppojen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

hyillyille tulee, jotta kulutuksen nousu olisi maltillisempaa ja jotta haitat eivät kasvaisi niin paljon.

Kyllähän tästä kokonaisuudesta syntyy silloin se kysymys, miksi ihmeessä ensin ajetaan sellaisia uudistuksia, jotka lisäävät kustannuksia, ja sitten pitää vielä veronkorotuksilla yrittää niitä pienentää. Eikö silloin järkevämpi linja olisi ollut se, että jätetään ne uudistukset tekemättä, jotka niitä kustannuksia lisäävät, jolloin myöskään verotuksen puolella ei olisi tarvinnut tehdä tällaisia toimenpiteitä, jolloin myöskään se matkustajatuonti ei olisi sellainen ongelma kuin nyt tässä tulee, kun taas meilläkin veroa nostetaan, eli vaikka Virossakin veroa nostetaan, niin siellä hinnat ovat alhaisemmat.

Olisinkin kysynyt nyt ministeriltä, että kun tätä kokonaisuutta katsoo, eikö olisi ollut järkevämpää jättää tekemättä sellaiset uudistukset, jotka lisäävät niitä kustannuksia, koska nyt joudutaan sitten turvautumaan veronkorotuksiin.

18.01 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt ministeri Orpolta: miksi ette luoneet tähän uutta luokkaa, missä olisi ollut vaikka 2,8-prosenttiset ja enintään 5,5-prosenttiset alkoholijuomat, jotka on valmistettu etyylialkoholista, ja niille isompi vero kuin käymisteitse valmistetuille, samassa kategoriassa oleville oluille? Silloin tälle juomasekoitteelle, joka ei ole mitenkään työllistämisperusteinen vaan puhtaasti etyylialkoholipohjainen, oltaisiin voitu asettaa korkeampi verosumma, jotta tulevassa alkoholilain kokonaisuudistuksessa olisimme voineet ajatella niin, että ravintoloitten alkoholin arvonlisäveroa olisi laskettu, jolloin oltaisiin päästy sinne, että työn verotusta olisikin enemmän laskettu ja tälle vähemmän työllistävälle sektorille eli näille sekoitteille, jotka sisältävät vain puhtaasti etyylialkoholia, olisi luotu oma veromalli, jolloin sieltä kaupoista alkoholilain kokonaisuudistuksen jälkeen myytävä alkoholi olisi ollut kalliimpaa, ja se verokertymä olisi sitten siirretty sinne työllistävälle ravintola-anniskelun puolelle. — Tässä kohtaa ei enempää.

18.03 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Olisin kiittänyt ministeriä tästä esittelystä ja tästä hyvästä lakiesityksestä. Alkoholiveroahan on meillä nostettu säännöllisesti ja maltillisesti viisi kertaa, ja tämä on johdonmukaista jatkoa. Tosin tämän esityksen korotus on ymmärtääkseni hieman pienempi kuin nämä viisi aiempaa.

Todellakin paitsi alkoholiveroa myöskin tupakkaveroa on nostettu johdonmukaisesti asetteittain, ja tämä on paitsi hyvää terveyspolitiikkaa myös, niin kuin ministeri sanoi, veropolitiikkaa, jotta tuloveroa voidaan laskea ja painopiste siirtää kulutusveroihin. Tämä korotus on aika maltillinen. Esityksen mukaan se lienee oluen kohdalla noin 3,4 euroa litraa kohti, joka merkitsee vähän reilu 6 senttiä olutpulloon — ei kovin suurta vaikutusta.

Mitä tässä sanottiin Viron-tuonnista, niin se asia on jo pikku hiljaa syytä unohtaa, koska Viron oluen osuus Suomen oluesta lienee noin 5 prosenttia ja on nopeasti vähenemässä.

Sitten on muistettava, että oluen hintahan on meillä laskenut vuoden 14 jälkeen — se käy ilmi näistä esityksen perusteluista — ja tämä korotus nyt tulee olemaan suunnilleen saman suuruinen kuin mitä tämä lasku on ollut vuoden 14 jälkeen. Eli veronkorotus kattaisi todella suunnilleen vuoden 14 jälkeisen hinnanlaskun.

Tämän vuoksi minusta tällä esityksellä ei ole mitään suoraa tekemistä alkoholilain kanssa, ei ainakaan verrattuna vahvan oluen ja limuviinan vapauttamisen suuriin vaikutuksiin. Tosiaankin tämä verolaki ja suunniteltu alkoholilain kokonaisuudistus ovat minusta aivan kaksi eri asiaa, ja todella hämmästyttävä ja naurettava minusta on se julkisuudessa ollut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

asia kytkeä isoa alkoholilakia ja tätä tavanomaista alkoholiverolakia yhteen, eli ajatus siitä, että jos vahvoja juomia ei tuoda kauppaan, niin ei nosteta veroa. Tämä on minusta aivan naurettava ajatus.

18.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministerin äsken esittelemä hallituksen esitys on hyvin perusteltu ja ajankohtainen. Mielestäni alkoholin hinnan pitää olla sillä tasolla, että valtio saa siitä itselleen kerättyä valtion kassaan verotuloja sopivan määrän. Mutta samalla kun niitä veroja korotetaan, on tietysti valtiovarainministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriössä ja monessa muussa ministeriössä pää punaisena mietitty, mikä on se oikea taso, koska me elämme avoimessa yhteiskunnassa ja emme voi olla korkean hinnan saareke. Jos on hyvin korkea alkoholin hinta, se johtaa hillittömään tuontiin ulkomailta, mikä taas sitten aiheuttaa sen, että rahat menevät ulkomaille ja valtion verotulot pienenevät, mikä on kokonaisuuden kannalta kaikkein huonoin ratkaisu. Mutta tämä vastuullinen ratkaisu, mistä nyt keskustellaan, on mielestäni hyvä ja perusteltu.

Kun olen kuitenkin eri puolilla Suomenniemeä kiertänyt, niin olen kyllä sen havainnon tehnyt, ettei tässä maassa, ei missään päin Suomenniemeä, ole tilannetta, että sitä alkoholia, kaljaa tai jotain muuta ei saisi. Sen jakelu on tässä maassa kyllä ihan hyvin ja kattavasti järjestetty, ihan laillisin keinoin. Tällainen viisas alkoholipolitiikka, jossa pyritään pidättyvästi linjauksia tekemään, on hyvä.

Yksi muutoshan tähän on tulossa sitä kautta, kun eteläiset naapurimme Viro, Latvia ja Liettua, jotka ovat Euroopan unionin jäseniä nyt, ovat luomassa omaa sosiaaliturvajärjestelmäänsä yhä paremmaksi. Se tietää tietenkin heille sitä, että veroja tulee hankkia lisää, ja alkoholiveron korotus, kuten tiedämme, näissä eteläisissä naapureissamme on parhaillaan menossa, ja sieltäkin tuleva virta tällä keinoin nyt vähän pienenee, kun kotimaassa kuitenkin tämä alkoholin hinta on kohtuullisen järkevällä tasolla. Eli tässä ollaan ihan oikealla tiellä.

Mitä tulee sitten siihen kokonaisuudistukseen, mikä on parhaillaan vireillä sekin, niin siihen otan kantaa sitten myöhemmin. Siitäkin voi vain todeta sen, että tässä maassa alkoholia kyllä saa ja jos joku haluaa vaikka kaljaa tai väkevämpiäkin ostaa, sen saanti ei ole ongelma. Pääasia, että huolehdimme vastuullisesti siitä, että hyödyt ja haitat... Alkoholista on aina tietty hyödyt, hyöty on valtion verokassaan tuleva veroeuro, mutta haittapuolella tietysti ovat nämä sosiaaliset haitat ja terveyshaitat, jotka [Puhemies koputtaa] ovat hyvin ikäviä. Mutta se näköjään hallitaan tässä maassa.

18.07 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tästä asiasta täällä nyt keskustellaan, koska tämä kyllä vahvistaa vähän sitä viestiä, mitä olemme julkisuudessaakin kuulleet siitä, miten tämän alkoholilain kokonaisuudistuksen ja sitten tämän alkoholiveron korotuksen osalta eri hallituspuolueet näkevät sen vähän eri tavalla: Olen ymmärtänyt, että aika moni hallituspuolueidenkin edustaja on nimenomaan nivonut nämä yhteen, niin että jos toinen ei mene eteenpäin, niin ei mene sitten toinenkaan. No, täällä edustaja Puska sitten antoi sen linjauksen, että nämä eivät millään tavalla ole käsi kädessä. Tämä osoittaa kyllä sen, että tässä nähtävästi hallituksen sisällä on vähän erilaisia mielipiteitä riippuen vähän siitä, keneltä sitten käy kysymässä.

Mutta ylipäätensä olisin vielä puuttunut tässä alkoholiverotuskokonaisuudessa vähän samaan kysymykseen, minkä edustaja Myllykoski tuossa nosti esille, että tässähän ennen hallituksen budjettiriihtä oli myös hallituspuolueiden edustajien keskuudessa virinnyt kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

kustelu siitä, että olisiko ollut järkevää ravintola-anniskelun puolella arvonlisäveroa alen-
taa. Olisi hyvä, että valtiovarainministeri kävisi tätä läpi, koska tosiasiasahan meillä on
käynyt tässä alkoholinkulutuksessa niin, että meillä ravintoloissa anniskellun alkoholin
määrä on koko ajan tippunut. Se, mikä meillä on lisääntynyt, on sitten tämä kotona kulu-
tettu ja kadulla kulutettu alkoholi, vaikka kaikkien järjestelmien ihmisten mielestä olisi var-
maan järkevämpää, että se alkoholinkulutus nimenomaan siellä ravintoloissa kasvaisi, kos-
ka se olisi myös työllisyyden kannalta se keskeisin asia. Nythän siis ravintoloissa, jotka
ovat työllisyyden kannalta keskeisin toimija tässä alkoholiteollisuuden kentässä — siis
työllistävät eniten ihmisiä — kulutetaan vähiten alkoholia. Onhan tämä nyt hieman ih-
meellinen asia, että minkä takia me emme nyt sitten yritä myös tällä veropolitiikalla ohjata
kulutusta enemmän vaikka sinne ravintoloihin, ja olisi hyvä, jos vielä valtiovarainministe-
ri tätäkin kokonaisuutta kommentoisi.

18.09 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Kyllähän se on ihan selvää, että alkoholipo-
litiikka on kokonaisuus, jos ajatellaan vaikkapa sitä kautta, että sillä, että saatavuutta koti-
maassa lisätään, on arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia siihen, mikä on ulkomaantuonti.
Toisaalta sitten tällä veroratkaisulla on ihan vastaavasti merkityksiä sille, minkälainen
on kulutus ja minkälainen on tuonti. Kun veroa on nostettu vuoden 2008 kieppeillä, niin
silloin matkustajatuonti merkittävästi lisääntyi, ja nyt jos ajatellaan tätä matkustajatuontia,
niin sitä ei ole lainkaan syytä vähätellä. Vielä vuonna 2016 matkustajatuonti on merkittä-
västi lisääntynyt, ja kyllä tämä matkustajatuonnin osuus, kun sitä ajatellaan tästä kokonais-
kulutuksesta, on suomalaisilla noin 17 prosenttia kokonaisuudesta. Se on erittäin suuri
määrä, ja juuri näillä päätöksillä, sekä tällä alkoholilain uudistuksella että veroratkaisulla,
on merkitystä tältä näkökannalta sille, millä tavalla suomalaiset kuluttavat alkoholia. Minä
uskon siihen, että jos se alkoholi ostetaan siitä lähikaupasta siihen ostoskassiin, niin sitä
juodaan ja kulutetaan myös vähemmän kuin jos se raahataan sieltä ulkomailta niillä kalja-
kärryillä ja tuodaan sitä isoja määriä. Kyllä se silloin tarkoittaa, että sitä alkoholia myös ku-
lutetaan enemmän.

18.10 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt ministeri Orpolta —
ei nyt henkilökohtaisena mielipiteenä: Jos nyt niin kävisi, että alkoholilain kokonaisuudis-
tusta käsiteltäessä hallituspuolueissa ja oppositiossa viriäisi sellainen yhteinen näkemys,
että olisi hyvä kokonaisuudistuksen yhteydessä pohtia sitä, että jos meillä näillä 2,8—5,5
prosenttisilla sekoitealkoholeilla olisi oma veroluokkansa, jonka verotus olisi korkeampi
kuin käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien, ja sitä kautta saataisiin sitä verotuloa
niin paljon, että me voisimme sen 100 miljoonan ajatellun ravintoloiden alvin alennuksen
tehdä, niin olisiko ministerillä henkilökohtaisesti vastustava kanta, vai onko meidän täm-
möisten työtä lisäävien kansanedustajien, jotka haluamme edistää suomalaista työllisyyt-
tä, peli menetetty vai vieläkö saamme haaveilla, että ponnistelemme tämän eteen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä täällä pyydetty puheenvuorot,
edustaja Salonen ja edustaja Viitanen, ja sen jälkeen on ministerillä puheenvuoro.

18.12 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Meillä tuntuu nyt olevan yhteiskunnassa
vähän sekaisin linjaukset siitä, mitkä politiikkatoimet vaikuttavat alkoholin kulutukseen,
tai ainakaan ne toimet, jotka tännekin meille päätettäväksi tulevat, jotka alkoholin ympä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

rillä tehdään, eivät tunnu olevan oikein linjassaan. Siis saatavuus ja hinta ovat perinteisesti olleet ne yhteisesti hyväksytyt tosiasiat, joilla alkoholin kulutukseen vaikutetaan. Nyt me nostamme veroa mutta toisaalta hinta on laskemassa alekaupan kautta, samanaikaisesti me lisäämme saatavuutta. Tämä vähän tuntuukin ulkopuolisen silmissä siltä, että tehdään sulle—mulle-kauppaa kansanterveydellä. Toivottavasti se näin ei ole.

Edustaja Puska kuitenkin irrotti tämän veronkorotuksen alkoholilain kokonaisuudistuksesta, ja kuten edustaja Räsänenkin täällä jo totesi, olemme saaneet kuulla useasta suusta jo aikaisemmin, että tämä veronkorotus on tuotu juuri alkoholilain seurauksien takia. Miten se nyt on, ministeri Orpo? Olisiko veronkorotus tullut meille saliin, jos alkoholilakia ei oltaisi uudistamassa?

18.13 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Totta kai tässä on kyse kokonaisuudesta, kun mietitään, että toisaalla käsitellään veroja ja toisaalla alkoholilainsäädännön uudistusta. Hallitus myös itse omissa esityksissään käsittelee näitä ikään kuin kokonaisuutena. Esimerkiksi täällä verolakiesityksessä hallitus itse analysoi samaan aikaan meneillään olevaa alkoholilain muutosta, toteaa sen osalta: "Kansantalouden kannalta uudistuksen kokonaisvaikutukset olisivat esityksen mukaan negatiiviset." Sitten myös toisaalla hallitus itse toteaa tämän kulutuksen kasvun suhteen, että "ehdotettujen alkoholilain muutosten seurauksena alkoholin kulutuksen kasvun arvioidaan olevan selvästi suurempi kuin se kulutuksen vähenemä, mikä syntyy veronkorotuksen seurauksena". Kyllä tässä nyt joka tapauksessa lopputulos on se, että hallitus omin toimin on nostamassa alkoholin kulutusta ja sitä kautta erilaisia haittavaikutuksia, ja varmasti ne yhteiskunnalliset kustannukset tulevat koviksi tässä hallituksen alkoholipolitiikassa kaiken kaikkiaan, ja siitä olen erittäin huolissani. Mutta odotan nyt ministeri Orpon vastausta ja toivon, että hän myös siinä yhteydessä ottaa kantaa tähän terveysperusteiseen veroon ja siihen valmisteluun.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari: Vielä edustaja Puska ennen ministeriä.

18.14 Pekka Puska kesk: Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi helsinkiläisistä ravintoloista. Ravintoloitahan ei mitenkään hyödytä se, että vahvoja oluita ruvetaan myymään kauppoista, kioskeista ja huoltoasemilta ja juominen siirtyy kotisohville. Se huoli, joka täällä esitettiin, on minusta aivan aito, ja pitää varmaan miettiä toimenpiteitä, joilla voitaisiin tosiaan saada painopiste siirtymään ravintoloiden suuntaan.

Sanon vielä tästä matkustajatuonnista, joka kytetään tähän, kun se näyttää tietysti aika pahalta Tallinnan satamassa, että todellakin noin 5 prosenttia, reilut 5 prosenttia Suomessa juotavasta oluesta on sieltä peräisin. Se on koko ajan vähenemässä, eikä mitään olennaista lisäystä ole tapahtunut viimeisen 10 vuoden aikana. Siinä on piikkejä ylöspäin ja alaspäin.

Sanon vielä uudestaan sen, että tämä esityksen mukainen veronkorotus kattaa suunnitteen sen hinnanalennuksen, mikä vuoden 2014 jälkeen oluessa on ollut, ja se on hyvä, että se tekee tämän, mutta se ei ole mitenkään suoraan verrannollinen niiden suurten vaikutusten kanssa, joita seuraisi siitä, että vahvoja oluita ja vahvoja limuviinoja tultaisiin myymään Suomessa yli 10 000 myyntipisteessä. Eli minä pitäisin tätä esitystä hyvänä ja aika tavanomaisena jatkona niille tupakka- ja alkoholiveron korotuksille, joita viime vuosina on tehty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt vihdoinkin ministerille puheenvuoron. Katsotaan sitten sen jälkeen vielä, onko aihetta jatkaa.

18.16 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa herra puhemies! Aloitan tästä haitta-verosta.

Valitettavasti on niin, että kun erityisesti sokeriveroa on yritetty rakentaa, niin sen toteuttaminen on osoittautunut erittäin vaikeaksi, käytännössä oikeastaan mahdottomaksi. Kun on vielä selvitelty EU-alueella, niin tällaista sokeriveroa ei ole käytössä puhtaana muotona missään, vaan on erilaisia tuotekohtaisia veroja, mutta ei siis puhtaana niin sanottua sokeriveroa. Se olisi erittäin vaikea tehdä hallinnollisesti, ja siksi sen kanssa ei olla pystytty etenemään.

Mutta sitten tähän varsinaiseen esitykseen, tai ehkä vielä ennen sitä: kyllä tässä on tietenkin pohjalla kansanterveydellinen näkemys hyvin voimakkaasti, ja minä olen erittäin tyytyväinen siihen tupakkaverolinjaan, joka hallituksella on ollut, jossa tupakkaveroa nostetaan koko tämän hallituskauden ajan. Se on viisasta politiikkaa. Samoin varmasti kansanterveydellisesti tämä veronkorotus on tärkeä.

Kyllä hallituksen pitää kuitenkin, kuten oppositio monet kerrat sanoo, katsoa kokonaisuutena sitä, millaista politiikkaa tekee. Kytetään suoraan tai ei, mutta jos täällä samaan aikaan on talossa käsiteltävänä hallituksen yksimielinen esitys alkoholilainsäädännön uudistamisesta, joka vapauttaa väkevämpien muun muassa oluiden myyntiä kauppoihin, niin totta kai se on olemassa. Se tarkoittanee sitä, kun se toteutuu, että tarjonta kasvaa, mikä tuo luultavasti mukanaan sen, että silloin kuluttajahinnat laskevat näillä väkevämmillä tuotteilla, jolloin siinä on sekä kansanterveydellisesti että fiskaalisesti paikka myöskin veronkorotukselle, mikä osaltaan tukee sitä, että painotetaan tätä veron kiristystä oluisiin ja viineihin. Silloin tällä pystytään myöskin nimenomaan kansanterveydellisestä näkökulmasta vaikuttamaan haittoihin, koska vaikutetaan hintaa nostavasti.

Mitä tulee alkoholipolitiikkaan laajemmin ja siihen liittyen ravintola-alviin, niin voin sanoa omana mielipiteenäni — pidemmällä aikavälillä, nyt ei ollut sen aika — että en näe järkeä siinä, miksi sitä verotetaan niin kovasti, jos nautitaan alkoholia valvotuissa olosuhteissa, kun Suomessa ravintola on varmasti lähes vankilaankin verrattavasti valvottu ja säännelty ympäristö, jos samaan aikaan esimerkiksi matkustajatuonnilla tai vapaiden kauppojen aukioloaikojen kautta voi sen alkoholin nauttia siinä ravintolan viereisessä pusikossa hyvin halvalla. Siksi ja työllisyysnäkökulmista minä haluaisin tämän eron pidemmällä aikavälillä tasoittuvan. Uskon, että sillakin on silloin kansanterveydellisiä vaikutuksia ja sillä on varmasti myöskin perhepoliittisia vaikutuksia: nautitaan alkoholia, jos sitä haluaa nauttia, mieluummin valvotussa ravintolaympäristössä kuin kotona. Siksi minusta se olisi pidemmällä aikavälillä hyvä kehitys. Nyt sille ei ollut mahdollisuuksia. Alvin lasku olisi ollut arviolta noin 130 miljoonaa euroa, ja kun emme pysty todentamaan valtiovarainministeriössä sieltä vastaavia dynaamisia vaikutuksia ja koska haluamme tehdä tasapainoista, vastuullista veropolitiikkaa, niin meillä ei ollut siihen nyt varaa, mutta sekä alkoholipoliittisesti että työllisyyden kannalta minusta se olisi jossain vaiheessa hyvä tehdä.

Edustaja Myllykoski otti esille [Puhemies koputtaa] tämän toiveen työllisyysnäkökulmasta, että kotimaiset panimot saisivat alkoholilainsäädännön uudistuksesta mahdollisuuksia kasvaa ja työllistyä, ja mitä tulee siihen [Puhemies koputtaa] ehdotukseen, minun käsittääkseni — puhemies, aivan yksi lause — EU-direktiivit estävät sen, että voisimme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

saman tuoteryhmän sisällä, johon siis kuuluvat sekä käymisteitse että sekoitetusti tehdyt juomat, vaikkapa lonkerot, luoda erilaisia verotasoja. Selvitetään.

18.21 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Orpoa tästä vastauksesta koskien ravintoloitten arvonlisäveron alentamista pidemmällä aikavälillä. Se on hyvä taho.

Mutta edustaja Puskalle toteaisin, kun te totesitte, että tällä Viron-tuonnilla ei ole juurikaan merkitystä: kyllä se käytännössä on niin, että kolme neljäsosaa alkoholin tilastoitamattomasta kulutuksesta on nimenomaan matkustajatuontia, ja kuten sanoin jo aikaisemmin, matkustajatuonnin osuus suomalaisten alkoholin kokonaiskulutuksesta on arviolta noin 17 prosenttia. Se on huomattavan suuri. Tätä alkoholin matkustajatuontia seurataan säännöllisesti erilaisin haastatteluin ja kyselytutkimuksin, ja nämä tulokset julkaistaan kolme kertaa vuodessa. Sieltä on hyvin tarkkaakin tietoa saatavissa siitä, mikä vaikuttaa ja millä ei ole vaikutusta. Todellakin viime vuoden aikana, nimenomaan näissä oluttuotteissa, kasvu on ollut huomattavaa. Tätä en pidä mitenkään merkityksettömänä asiana, ja mielestäni senkin takia alkoholin saatavuutta suomalaisissa päivittäistavarakaupoissa on syytä parantaa.

18.22 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä täytyy kiittää valtiovarainministeriä erittäin tyhjentävästä vastauksesta. Ehkä näin se juuri on, että tämä on iso kokonaisuus. Kun tuossa äsken sitä aprikointiin, että eikö se ole juuri niin, että kun toisella kädellä olemme nyt uudistamassa alkoholilainsäädäntöä, joka kaikkien arvioiden mukaan kasvattaa myös alkoholista aiheutuvia haittoja, ja kun haitat kasvavat, niin silloin kasvavat kustannukset. Näitä kustannuksia sitten pitää totta kai kattaa jollakin tavalla ja yrittää myös sitä vaikutusta siitä kulutuksen lisääntymisestä pienentää sillä, että hinta nousee. Nämä ovat yhteyksissä toisiinsa. Silloin herää se kysymys, miksi ylipäätänsä etukäteen ollaan ensin aiheuttamassa kustannuksia, joita sitten joudutaan kattamaan veronkorotuksilla. Tähän logiikkaan olisi mukavaa, että joku hallituksesta kertoisi sen vastauksen, minkä takia sitten näin toimitaan.

Ylipäätänsä sitten tähän toiseen kokonaisuuteen, ravintolassa anniskeltuun alkoholiin: Sehän on juuri näin, että tämä alkoholilain kokonaisuudistus tulee totta kai eniten helpottamaan nimenomaan kaupan tilannetta. Ymmärrän oikein hyvin, että kaupan alan toimijat ovat kiinnostuneita siitä, että saavat uusia tuotteita myyntiin. Mutta ei se tätä ravintoloiden tilannetta kyllä yhtään paranna, vaikka siellä monta hyvää sääntelyn purkua on myös tässä kokonaisuudituksessa. Sen takia oli ilahduttavaa, että ministeri otti esille tämän, että pidemmällä aikavälillä pitäisi korjata se vinouma, joka meillä liittyy esimerkiksi näihin verotuskysymyksiin, joilla olemme siis aiheuttaneet tilanteen, että on hirveän paljon halvempaa ostaa se alkoholi kaupasta ja mennä viereiseen puistoon nauttimaan sitä kuin että meni sinne valvottuun ympäristöön, jossa luultavasti sitten saattaisi tavata muitakin ihmisiä. Sillä olisi varmaan sosiaalisen elämämme kannalta positiivisia vaikutuksia — ainakin näin kohtuukäyttäjänä uskaltaa näin väittää.

18.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Korviin särkee, kun sanotaan "valvottuihin olosuhteisiin". Kyllä anniskelulupa kuuluu tiettyjen pelisääntöjen valvomisen, mutta haluaisin, että alamme keskustelemaan siitä, että ihmisten on kivempi nauttia palveluissa ja palveluympäristössä. He haluavat mennä sinne palveluympäristöön nauttimaan siellä pusikossa sen pussikaljan ensin. He kaipaavat sinne sosiaaliseen ympäristöön,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

missä heitä palvellaan, mutta kun se on niin kallista, niin on pakko vetää ne Viron viinat ensin, tirpoa kotona pohjiksi, jotta mennään sitten nauttimaan sinne kalliiseen ympäristöön siitä, että me voimme viihtyä siellä muusikoitten kanssa, jotka tulevat keikalle tänä päivänä kello 24.00, hyvä jos silloinkaan. Eli koko ravintolakulttuuria voitaisiin muuttaa, jos meillä kohtuullistettaisiin sitä alkoholin verotusta, niin että ihmiset voisivat tulla sinne siihen aikaan, kun he kuitenkin aloittavat alkoholin nauttimisen sinä iltana jo silloin, kun he aloittavat.

Mutta en ole asiantuntija verotuksen suhteen, voiko samoilla tuottajilla olla, mutta kun tiedän, että samoilla valmistetuilla tuotteilla voi olla erilainen verotus riippuen siitä, kuinka paljon sitä valmistetaan, niin ajattelin, että tässä kohtaa on. Enkä minä nyt tässä kohtaa olisi pahoillani, vaikka sitten niillä vahvoilla oluilla olisi samanlainen korkeampi verokanta kuin niillä, jotka on puhtaasti valmistettu alkoholipohjasta, eli siinä mielessä toivon, että ministeri tätä selvittää ja voi sitten antaa sen vinkin edustaja Myllykoskelle, että jaksaa sinä vielä painaa.

18.26 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Totean vielä yhteenvetävästi sen, että kaiken kaikkiaan tässä vaiheessa tietenkin on täysin hyväksyttävää se, että haittaveroja ylipäättään korotetaan, ja olemme sosiaalidemokraatteina antaneet tukea myös esimerkiksi tälle tupakkaveron korotukselle, mitä kohta tässä salissa käsitellään, mutta haluan juuri siksi ilmaista tiettyä pettymystä siitä, että siitä käytettiin termiä "terveysperusteinen vero", ei edes "sokerivero" vaan "terveysperusteinen vero", viime syksynä näihin aikoihin, ja, ministeri, te itse silloin lupasitte täällä, että te alatte valmistella tällaista terveysperusteista veroa, ja sitä tietenkin jäimme odottamaan. Nyt kun vuosi on kulunut, jälleen vuosi on kulunut, niin sitä ei näy eikä kuulu. Ja ihan samaa argumenttiahan käytimme myös viime syksynä sen suhteen, että kun tämä EU:sta tullut ikään kuin tietty pakottava tarve tälle makeisveron poistolle oli tiedetty jo kuitenkin vuosia, niin sitä aikaahan olisi ollut valmistella jo pidempäänkin, eli siinä mielessä tämä oli harmillinen kuulla nyt myös ministerin itsensä suusta. Täällähän jo aiemmin salissa tuli ilmi hallituspuolueilta, että tästä ollaan luovuttu, ja siksi sitä aiemmin tiedustelinkin, että pitääkö tämä tieto kaiken kaikkiaan paikkansa.

Mutta haluaisin kyllä nyt muistuttaa, että eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta taisi olla ihan yksimielinen, siellä oli myös hallituspuolueet mukana, edellyttivät sitä, että nyt valmistellaan tätä terveysperusteista veroa, ja tietenkin toivoisin nyt, että eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta voisi jossain yhteydessä — hehän nyt antavat esimerkiksi tästä laista lausunnon meille valtiovarainvaliokuntaan — palata myös tähän asiaan.

18.28 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun: Tämä alkoholiveron korotus on paikallaan osana tätä alkoholipoliittista kokonaisuutta. Ja ehkä nyt vielä selkeyden vuoksi omana näkemyksenäni totean, että jos tämä alkoholilaki ei etene, niin on varmasti syytä vielä pohtia sitten tätä veronkorotustakin uudelleen. Muutoinkin on hyvä tarkkailla, mitä tämän veronkorotuksen seurauksena syntyy. Nimittäin Suomihan on esimerkiksi oluen verotuksessa jo EU:n kireimpiä maita, ja tämä kyllä näkyy monella tavalla täällä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustajat Puska ja Räsänen ja sitten ehdottomasti näiden puheenvuorojen jälkeen ministeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

18.28 Pekka Puska kesk: Arvoisa herra puhemies! Olisin toivonut, ettei enää tarvitse avata suutaan, mutta repliikkinä edustaja Mäkelälle niistä kahdesta aiemmasta luvusta:

Siis kolme neljäsosaa alkoholintuonnista on Virosta. Ei kai sitä kukaan ihmettele, kun tiedetään, mikä matkustajarumba menee nimenomaan Viroon.

Ja sitten tämä 17 prosenttia. Minun mainitsemani reilu 5 prosenttia koskee siis olutta, Virosta tuotavan oluen osuutta Suomessa juodusta oluesta. Tämä 17 prosenttia kattaa kaiken alkoholin, ja on ihan selvää, että Virosta tuodaan hyvin paljon väkevää ja viiniä.

18.29 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Lupaam, että on kyllä viimeinen puheenvuoro omalta osaltani, mutta onhan tämä siinä mielessä vähän kummallista, että yleensä tässä salissa ollaan kuitenkin totuttu siihen, että ehkä ne mielipide-erot menevät tällä hallitus—oppositio-rajalla, mutta tässä alkoholiverokysymyksessä nyt näyttäisi mielipide-ero olevan siellä hallituksen sisällä elikkä osa hallituksesta on sitä mieltä, että jos tämä kokonaisuudistus ei mene eteenpäin, niin ei mene tämä veronkorotukseen, ja osa on sitten sitä mieltä, että totta kai tämä veronkorotus menee eteenpäin. Siinä mielessä kyllähän tämän veronkorotuksen perusteet ovat aika selvät, että jos halutaan todella sieltä työn verotuksesta siirtää painopistettä haittaverojen suuntaan, niin silloinhan juuri tällaisia muutoksia on sitten tehtävä.

Ehkä semmoinen pieni anekdootti sallitaan tähän viimeiseksi huomioksi, että kun todella nyt sitten 2000-luvulla olemme viisi kertaa korottaneet alkoholiveroa Suomessa, niille kaikille korotuksille on yksi yhdistävä tekijä. [Pia Viitanen: Arvaatteko mikä?] Kaikkina niinä kertoina, kun joku hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, jossa on siis korotettu alkoholiveroa, kokoomus on itse asiassa ollut hallituksessa. Nyt ajattelenkin näin, että kai se nyt tälläkin kertaa menee sillä tavalla, että tämä alkoholiveron korotus kyllä viedään täällä lävitse.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, pari minuuttia.

18.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä edustaja Viitaselle lähinnä, että kyllä muistan hyvin ne keskustelut vuoden takaa ja kyllä vakaa tahto on ollut löytää terveysperusteinen tai haittavero tai sokerivero tai vastaavan kaltainen. Näitä on selvitetty nyt meillä, me olemme katsoneet, mitä on tehty, selvitetty Tanskassa, Norjassa, mitä on käytössä Britanniassa tai Ranskassa, ei ole siis sellaista yleistä sokeriveroa tai haittaveroa. He ovat joutuneet päätyämään joihinkin tuotteisiin, joiden kohdalla, esimerkiksi muistaakseni Britanniassa pelkästään sokeria sisältävissä virvoitusjuomissa, on korkeampi vero, siis tämäntyyppisiin yksittäisiin pisteveroihin on päädytty. Tämä on yksinkertaisesti syy, että tämmöinen haittavero tai sokerivero on osoittautunut äärettömän vaikeaksi toteuttaa, ja itse olen pahoillani, ettei siihen löydy mallia, koska kun veroja pitää jostain kerätä, niin jotenkin se olisi luontevaa, että kun me jo verotamme tupakkaa ja me verotamme alkoholia, niin miksei se voisi olla silloin terveysperusteisissa muissa haittaveroissa kuten esimerkiksi rasvassa tai sokerissa. Mutta siihen ei ole löytynyt mallia, ja minä en valitettavasti sellaiseksi malliksi voi muuttua.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle sosiaali- ja terveysvaliokunnan on annettava lausunto.